

SCÉNÁŘ HODINY

Ročník: 9.	Tematický celek: Terénní geografická výuka, praxe a aplikace Geografické informace, zdroje dat, kartografie a topografie Sociální a hospodářské prostředí Česká republika	Téma: Po stopách fenoménu suburbanizace v obci (doplň, zde Útěchov) Čas: Celkem 6 vyučovacích hodin rozdělených následovně: Příprava ve třídě / na učebně – 1h, práce v terénu – 3h, zpracování výsledků a hodnocení – 2h.
Očekávané výstupy: Student, žák: vymezí a lokalizuje místní oblast (region) podle bydliště nebo školy; posoudí, jak přírodní podmínky souvisejí s funkcí lidského sídla, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel; aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny; uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu v krajině; organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů...; používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii; porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit; hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu, možnosti dalšího rozvoje. <i>(zdroj: RVP, 2016)</i>		
Dovednosti: Sběr informací, třídění, zpracování a hodnocení informací; práce s mapou, leteckými snímky; tvorba mapy s dodržáním kartografických zásad; analýza, syntéza, vytváření závěrů a jejich prezentace před publikem.	Náměty pro terénní výuku: Pracovní list je připraven pro výuku v lokalitě Brno-Útěchov, ovšem při změně mapových podkladů lze tuto činnost aplikovat na kteroukoli obec (nejen) v rámci ČR, v níž lze sledovat fenomén suburbanizace. Vhodné zejména tam, kde žáci v takových obcích přímo žijí.	
Dílčí cíle, prostřednictvím případové studie se studenti naučí: Klást geografické otázky a hledat na ně odpovědi; připravit mapové podklady pro práci v terénu; pozorovat projevy konkrétního jevu (zde suburbanizace) přímo v reálném prostředí; dokumentovat a popisovat projevy konkrétního jevu; analyzovat dopady jevu na život obyvatel v dané obci a na životní prostředí;		

na základě vlastní analýzy zdrojů informací a jejich následné syntézy vytvořit závěry a prezentovat je.		
Sylabus tématu/začlenění do širšího rámce:	Mezipředmětové vazby:	
Propojuje všechny tematické celky uvedené v úvodu tabulky, aktivita je vhodná pro žáky 8. nebo 9. ročníku základní školy i pro studenty gymnázia.	Dějepis, český jazyk, cizí jazyk, občanská výchova, výtvarná výchova, IKT.	
Pomůcky:	Příprava učebny:	
Letecký snímek, katastrální mapa (viz příloha), stanice GPS popř. mobil, tablet, fotoaparát, psací potřeby, pastelky.	Pro přípravnou fázi je vhodná počítačová učebna, kde si žáci mohou na počítačích vyhledat letecké snímky lokalit za různá období. Zvolenou lokalitu musí učitel předem vytipovat (ověřit výskyt suburbanizace, zjistit dostupnost apod.)	
Individuální přístup:		
Žáci pracují ve skupinách (max. po 4). Je třeba zajistit BOZP, studenti nesmí vstupovat do uzavřených areálů brownfieldů, nesmí vstupovat do zajištěných i nezajištěných opuštěných budov ani vstupovat na součásti těchto budov (střechy, žebříky apod.). Dále nesmí vstupovat na soukromé pozemky bez souhlasu majitele ani vstupovat do prostoru staveniště (častější výskyt v obcích s intenzivní suburbanizací).		
Scénář hodiny		
Činnost žáků	čas (min)	Činnost učitele
Seznamují se s náplní a cílem, ale také harmonogramem činnosti	1. h 20	Uvede téma suburbanizace, které doloží na příkladech ze světa i ČR
Podle zvolené varianty buď sami vyhledají, nebo obdrží připravené mapové podklady a letecké snímky zájmového území. Uloží si je do počítače či jiného výpočetního zařízení a vytisknou.	20	Vysvětlí způsob výběru vhodných map, uvede a demonstrovuje příklady dostupných pramenů geografických a tematických dat. Pomáhá žákům s technickou stránkou (zvolené měřítko, export do vhodného formátu).
Prostor na dotazy, zapisují si pomůcky potřebné do terénu. Rozdělení skupin.	5	Stručně žákům představí osnovu další činnosti. Zapiše rozdělení skupin.
Přesun do terénu (záleží na vzdálenosti školy, vhodné pro místní). Příprava podkladů, pomůcek a materiálu.	2.- 4. h 15	Organizuje přesun žáků na lokalitu, podává informace o obci. Upozorní na BOZP.
Ve skupinách rekognoskují terén,		

doplňují mapu podle vlastního návrhu legendy, pozorují typy zástavby a dokumentují identifikované projevy suburbanizace. Dbají pokynů BOZP.	90	Pohybuje se v intravilánu obce a střídavě dohlíží na samostatnou práci žáků. Výhodou je udržitelný dopravní prostředek (Kolo, koloběžka) pro rychlý přesun mezi lokalitami.
Úschova pomůcek a pracovních materiálů. Přesun z lokality zpět.	15	Shrne průběh činnosti v návaznosti na finální část, která proběhne na učebně (finalizace výstupů a jejich prezentace/obhajoba).
Finalizují grafické a textové výstupy z práce v terénu. Nacvičují a konzultují vhodnou formu prezentace těchto výstupů.	5.- 6. h 40	Plní roli poradce při zpracování výstupů a přípravě způsobu jejich prezentace.
Prezentují ve skupinách výsledky své práce učiteli a spolužákům. Střídají se v projevu.	30	Klade prezentujícím žákům zpřesňující dotazy. Moderuje pořadí prezentujících.
Účastní se skupinové diskuze.	5	Vede s žáky diskuzi nad zjištěnými skutečnostmi a zároveň ji moderuje.
Vystaví ve třídě nebo škole své grafické pracovní výstupy.	10	Zhodnotí a shrne přínos celé aktivity.
Hodnocení aktivit žáků ve výuce:		
Hodnotí se především aktivní přístup k zadaným úkolům a kvalita výstupních materiálů i úroveň jejich prezentace. Pokud je zvolena varianta s vlastním průzkumem žáků v terénu, hodnotí se komplexnost tohoto průzkumu (která kritéria žáci zahrnuli/vynechali? Jakou část území prozkoumali?) apod.		
Hodnocení výuky – sebereflexe učitele:		
Po skončení výuky se zamyslíte se nad svou rolí ve vedení výuky. Zhodnotíte klady a nedostatky, které se při výuce vyskytly. Zhodnotíte vhodnost vybrané lokality pro další rok z hlediska možností pozorování projevů suburbanizace. Vyskytly se specifické problémy s pojením s návštěvou nového prostředí? Projevily se u některých žáků nové kvality, které ve třídě běžně nepozorujete?		
Přizpůsobení tématu pro okolí školy:		
Aktivita může proběhnout v jakékoliv obci, kde jsou patrné znaky suburbanizace – tj. výstavby nových domů nebo průmyslových zón po roce 1990. Obdobnou aktivitu lze realizovat i ve městech, kde jsou nové obytné čtvrtě. Důležité je získat vhodný mapový podklad (ten si mohou žáci pod vedením učitele opatřit i sami, vytištěním/stažením např. leteckých snímků zájmového území za různá období nebo vygenerováním vhodného topografického podkladu na geoportal.cuzk.cz).		